N°. 244. 1834.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Dingsdag 14 October.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

BREDA. — Vorst *Leopold* is gisteren van Brussel vertrokken om het kamp van Castiaux te gaan bezoeken. De onderscheidene legerkampen, als dat van Diest, Schilde en Castiaux zouden tegen de helft dezer maand opgebroken worden.

— Bij onderscheiden besluiten van den 9den dezer heeft vorst *Leopold*, ten gevolge van de in de jongste zitting der beide kamers aangenomen ontwerpen, voor eene vermeerdering van het personeel der hoven van appel van Gent en Brussel en der regtbank van laatstgemelde plaats, ter voorziening daarin, een aantal benoemingen bij de regterlijke magt gedaan, welke heden door den *Moniteur* worden publiek gemaakt.

— Blijkens nadere berigten in de belgische bladen van heden, bepaalt de zoogenaamde bijeenkomst van pruissische en belgische gouvernements-commissarissen, te Eupen aan de pruissische grenzen, wegens bepalingen den spoorweg betreffende, zich enkel tot eene uitnoodiging van de leden van het pruissische comité te Keulen aan de ingenieurs *Simons* en *de Ridder*, om zich ter gemelde plaats te begeven, alwaar zich dan een paar van derzelver leden bevinden zouden.

— Te Antwerpen waren gisteren genoteerd: Belg. 98¾; Nap. 88¼; Sp. Perpet. 5 pCt. 45,45½,¼; 3 pCt. 29; Braz. 77½.

F R A N K R IJ K.

PARIJS, den 9den October.

Volgens bijzondere berigten uit Madrid, van den 30sten der vorige maand, zoude de commissie van de kamer der Proceres, met het voorloopig onderzoek der finantiele kwestien belast, zich vrij stellig hebben verklaard, dat zij met het besluit der kamer van afgevaardigden, tot reductie der buitenlandsche schuld, en tot geheele vernietiging der leening *Guebhard*, niet zoude instemmen, daar de eerste dier maatregelen aan de schatkist geen voordeel zoude opleveren dat aan de schade van een nationaal bankroet was geëvenredigd, en men de tweede voor hoogst onbillijk hield, wijl genoemde leening even als alle andere door koning *Ferdinand* werd bekrachtigd. Daarenboven wilde men dat de uitgestelde schuld in 1831 uitgegeven, even als de achterstallige renten der cortes in 40 sèrien zouden worden verdeeld, die jaarlijks werden uitgeloot, om voor rentgevende schuld te worden verwisseld.

Dezelfde berigten vermelden dat eenige leden der kamer van afgevaardigden, een voorstel hadden gedaan, waarnaar voor de civiele lijst bij vervolg niet meer dan een twintigste gedeelte der zuivere inkomsten van het rijk, alzoo ongeveer 25 millioen realen, zouden mogen worden uitgetrokken. Daarenboven werd echter aan ieder der infanten, meerderjarig of gehuwd zijnde, een millioen, en aan die welke tusschen de 7 en 21 jaren tellen, een half millioen, toegelegd, het een en ander onder voorwaarden, dat zij in Spanje hun verblijf houden, daar anders een speciaal besluit der cortes zoude gevorderd worden.

Van de Spaansche grenzen meldt het *Journal de Paris*:

» De generaal *Armildez* voert, ad interim, het bevel over de troepen in Navarre; de generaal *Caratala*, gouverneur van Tarragona, zal die in de Baskische provincien aanvoeren.

» *Espeleta* doet Isaba versterken.

» *Cordova* heeft zich over St. Estevan naar Leyria begeven.

» *Segastebelza* houdt zich nog steeds te Aranaz op."

Alzoo schijnt het geheel zonder grond te zijn geweest, dat men gisteren, naar bijzondere berigten uit Baijonne, alhier verzekerde, dat de generaal *Rodil* vooreerst het opperbevel in Navarre zoude behouden. Het is voorts opmerkelijk dat de generaal *Espeleta*, kapitein generaal van Arragon zijnde, het noodig acht ook in die provincie eene plaats te doen versterken, welke geheel buiten het gebied ligt, waar de opstand zich tot nu toe op den duur konde staande houden, zoodat men niet zonder reden vermoedt, dat de insurgenten zich meer en meer uitbreiden, en zich ook aldaar gevreesd weten te maken.

De kapitein-generaal *Llander* houdt zich in Katalonien met de organisatie der militie bezig. Zulks belet echter niet dat volgens de jongste berigten de opstandelingen zich andermaal in de nabijheid van Tortosa hadden vertoond.

— Volgens den *Constitutionel*, is dezer dagen het voorstel van den maarschalk *Gérard*, om eene algemeene amnestie voor alle staatkundige misdrijven af te kondigen, door eene opzettelijke memorie van de heeren *Pasquier* en *Decazes*, bij den koning ondersteund. Men wil dat beide overtuigd zijn, dat het zoogenaamde monster-proces voor de kamer der Pairs, nimmer tot een voor het gouvernement gunstig einde zal worden gebragt; dat de meeste der beschuldigden zullen worden vrijgesproken, en na eene opsluiting van ruim zes maanden, hun de klagten zullen doen hooren, die welligt hier en daar weerklank mogten vinden; terwijl het bestuur thans door eene amnestie het middel in handen heeft, zulks voor te komen.

— Heden (9 *October*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. 105,80; 3 pCt. 78,20; Nap. renten 96; Sp. Kon. L. 25; Perpet. 5 pCt. 44; 3 pCt. 28⅝; Cortes 43½.

N E D E R L A N D E N.

BREDA, den 13den October.

Naar men verneemt heeft Z. M. den hofkapellaan *D. Delprat*, bij besluit van ll. zaturdag, tot kommandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw benoemd. Voorts heeft Z. M. dezer dagen tot ridders van dezelfde orde benoemd: de heeren *A. P. F. Rigot*, kapitein bij den generalen staf, onder-gouverneur der Zonen van Z. K. H. den Prins *van Oranje*, en *J. E. Zembsck*, zonder geldelijke belooningen de functien waarnemende van officier van gezondheid der 2de klasse bij de garnizoens-ziekenzaal te Middelburg; mitsgaders tot ridder der militaire willems-orde, 4de klasse, de heer *J. J. van den Kerckhoven*, ridder der orde van den Nederlschen Leeuw en chirurgijn-majoor bij het Oost-Indische leger.

— Prins en Prinses *Frederik* der Nederlanden, benevens derzelver dochter, de Prinses *Louise*, zijn den 7den October te Berlijn gearriveerd.

— Uit 's Hage schrijft men, dat het zich bevestigt, dat het Koninklijk gezin het aanstaande muzijkfeest aldaar, 't welk men er met gespannen verwachting verbeidt, met hoogstdeszelfs tegenwoordigheid zal vereeren. H. M. de Koningin en de overige leden des Koninklijken gezins worden daartoe] tegen heden of morgen te 's Hage verwacht.

— De voormalige directeur-generaal van oorlog, de luitenant-generaal *de Eerens*, thans benoemd tot luitenant gouverneur generaal van Neêrlands Indie, is dezer dagen te Amsterdam gearriveerd.

— Donderdag 16 dezer, zal in de Nieuwe Kerk der Hervormde gemeente te Amsterdam, door den WelEerw. heer *P. J. L. Huët*, het jaarlijksch verslag worden gegeven van den staat en de verrigtingen van het Nederlandsche Bijbelgenootschap in het algemeen en van de Amsterdamsche afdeeling in het bijzonder.

— De met roem bekende vaderlandsche Dichter *Cornelis Loots*, ridder der Orde van den Nederl. Leeuw, lid van de 2de klasse van het Koninkl. Nederl. Instituut, enz., is in den vroegen ochtend van ll. vrijdag, in den ouderdom van ruim 70 jaren, te Amsterdam overleden.

— Te Leeuwarden is, den 8sten dezer, zekere *Gerritje Ledekerken*, huisvrouw van *Jan Lijsma*, schoenmakersknecht, van drie welgeschapen kinderen bevallen.

— Blijkens eene door den Belgischen minister van finantien, op het bureau van de kamer aan afgevaardigden, voor de sluiting der jongste zitting, overgelegde rekening, over de dienstjaren 1830 tot 1832, hebben gedurende dat tijdsverloop aan de onderscheidene afdeelingen van algemeen bestuur beschikbaar gestelde gelden bedragen eene som van 348,224,102,99 franken, en zijn de daarvoor geraamde inkomsten gebragt op eene som van 279,892,514,59 fr., zoodat er voor de afsluiting der diensten voor die jaren een te kort bestond van 68,331,588,30. Volgens de berekening van den minister had men dit te kort door wijzigingen in de ontvangst en uitgaven tot op 42,782,154,05 weten te verminderen, en moest men van de dienst over 1832 nog aftrekken de intrest van de schuld en der achterstallen, ten bedrage van 37,564,370,74; zoodat, naar die berekening, het te kort nog maar 5,235,813,29 groot zou wezen.

— De koningin der Franschen wordt tegen de helft dezer maand te Brussel gewacht.

— Onder de garnizoenen in de belgische steden moet dezer dagen eene bijna algemeene verwisseling plaats hebben.

F R A N K R IJ K.

PARIJS, den 10den October.

Het ministerieel avondblad meldt van de Spaansche grenzen, dat de generaal *Rodil* het leger verlaten heeft, en naar Corunna is vertrokken. De generaal *Armeldez*, die hem zoude vervangen, is ongesteld, en zal dus vooreerst het opperbevel in Navarre door *Juanita* worden gevoerd. Voor eenige dagen is van Madrid bij het leger aangekomen, zekere kolonel *Sauz*, die door den minister van oorlog met het toezigt over de nieuwe organisatie is belast.

Volgens bijzondere berigten zoude *Zumala-Carreguy*, op den 3den dezer, te Villa Franca, den generaal *Jauregui* opgewacht,

hebben overvallen, en eenig verlies toegebragt, zoodat de laatste genoodzaakt was naar Tolosa de wijk te nemen.

Uit Madrid schrijft men dat *Merino* de omstreken van Burgos onveilig maakt, en onder anderen in de laatste dagen meermalen de depeches uit de Baskische provintien komende heeft opgeligt.

In Gallicien zoude er eene zamenzwering ten behoeve van don *Carlos*, zijn ontdekt, ten gevolge waarvan een aantal personen waren in hechtenis genomen, en onder deze onderscheidene kanunniken van het kapittel van St. Jago.

— Het [illegible] Levantsch eskader, thans bestaande uit de schepen *le Nestor*, *le Duquesne*, *le Suffren*, het fregat *la Didon*, en de brikken *la Lamproie* en *la Bellone*, is den 5den dezer van de reede van Toulon naar zee gezeild. Het linieschip *le Duquesne*, daarbij eenige avarij bekomen hebbende, is dadelijk terug gekeerd om die te herstellen, doch zoude zich den volgenden dag bij het eskader voegen, dat echter, naar men meent, slechts veertien dagen [illegible] zal blijven. Het fregat *l'Artemise*, dat den graaf *Drouet d'Erlon* naar Algiers overbragt, kwam op den 4den ter reede van Toulon terug.

— Bij het uitrijden van Fontainebleau is het paard, dat door den Koning bereden werd, gestort, en heeft deze dus eenen bedenkelijken val gedaan, die echter zoo het schijnt geen andere gevolgen heeft gehad, dan een weinig beduidende kwetsing aan het been.

— Men wil dat de Spaansche gezant, de hertog van *Frias*, bij het gouvernement ernstige vertoogen heeft gedaan, tegen het besluit door de syndics der makelaars in effecten, ten aanzien der verkoopingen op tijd, van spaansche fondsen.

— Heden (10 October) waren de fondsen genoteerd: 5 pct. 105,90; 3 pct. 78,30; Napl. renten 96,20; Sp. Kort. L. 27 1/4; Perpet. 5 pct. 46; 3 pct. 29 1/2; Cortes 45.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 10den October.

Bij het instituut is dezer dagen een nieuw adres ingekomen, door eenige honderden ingezetenen dezer stad onderteekend, waarbij op de vereeniging met het Pruisisch tolstelsel andermaal ernstig wordt aangedrongen. Men wil dat de traagheid der onderhandelingen over dit onderwerp niet aan eenige belangrijke bezwaren, maar alleen aan eene langdurige ongesteldheid van den legatieraad *von Eichhorn*, te weten, aan wien het Pruisisch gouvernement de leiding dezer zaak bij voorkeur heeft opgedragen.

Alhier zijn aangekomen Z. H. de hertog *van Nassau* en de graaf *van Löwenjelm*, generaal der kavallerie in Zweedsche dienst, en buitengewoon minister dier Mogendheid in Parijs, werwaarts hij zich henen begeeft.

— De Keizer van Oostenrijk is, naar berigten uit Weenen, van den 1sten, eenigzins ongesteld, doch bevindt zich reeds aan de beterhand, en voor den 6den werd Z. M. in genoemde hoofdstad terug verwacht. De aartshertog *Reinier*, onder-koning van het Lombardisch-Venetiaansch koningrijk, gelijk mede de hertogin *van Angoulême*, waren aldaar aangekomen. Laatstgenoemde was in den Keizerlijken burgt afgestapt, en zou tot in de helft der maand blijven, om vervolgens naar Praag terug te keeren.

— De correspondent der *Augsburgsche Zeitung* te Turijn, die voor eenigen tijd de ontruiming van Ancona en de legatien, door de Fransche en Oostenrijksche troepen, voorspelde, doch door de Parijsche ministeriele bladen werd tegen gesproken, komt andermaal op dit onderwerp terug, ten stelligste verzekerende, dat zijn berigt uit goede bronnen geput en op de waarheid gegrond was.

— In berigten uit Konstantinopel van 16 September leest men:

» De pest schijnt thans hare hoogsten graad bereikt te hebben; hare verwoestingen zijn ontzettend.

» De voormalige Grootvizier *Reschid*-pacha, die, na het verlies van den slag bij Koniah, tot stadhouder van Sivas benoemd was, schijnt in de gunst des Sultans weder te stijgen. Nadat hem reeds vroeger behalve zijn Pachalik, het opzigt over de keizerlijke mijnen was opgedragen, is hem nu ook het bestuur van het Sandschakat van Masch toevertrouwd geworden.

» De blokkade van Samos is ten gevolge der onderwerping van dit eiland opgeheven, en de daartoe gebezigde afdeeling der vloot wordt dagelijks alhier terug verwacht. Er zijn omstreeks 120 huisgezinnen van Samos naar Negropont verhuisd.

— In de Weener fondsen heeft weinig verandering plaats; den 2den October waren genoteerd: 5 pCt. Metall. 99 3/4; 4 pCt. 90 5/8; Bankactien 1256; — den 3den: 5 pCt. 99 7/8; 4 pCt. 90 1/4; Partialen 138; Bankactien 1255 1/2; Loten 500, 550.

ENGELAND.

LONDEN, den 11den October.

Z. Exc. graaf *Matuschewitz*, Russisch gevolmagtigde bij ons hof, is benevens zijn gezin met de stoomboot naar Hamburg vertrokken, om zich verder naar Petersburg te begeven.

— De staat der inkomsten heeft geene gunstige uitkomsten opgeleverd. In het jaar, eindigende met 18 October, zijn 4,856,798, en in het vierendeeljaar, met dien dag verstreken, 330,000 ponden sterling minder opgebragt dan in het vorig jaar.

— *O'Connell* heeft dezer dagen weder eenige nieuwe brieven in het licht gegeven, waarin hij uitweidt over de middelen, om na de afschaffing der tienden, de Protestantsche geestelijkheid in Ierland te bezoldigen. Onder die middelen telt hij, dat in alle steden en dorpen, alwaar de leden der Protestantsche kerk minder dan een twintigste der bevolking bedragen, de geestelijken dier kerk niet langer eenige bezoldiging behooren te erlangen. Het opperen van dit denkbeeld, hetwelk den toeleg verraadt, om de Protestantsche kerk in Ierland, zoo mogelijk, geheel te vernietigen, wordt in de Londensche bladen zeer hevig gegispt, die tevens niet nalaten aan te merken, dat *O'Connell*, hoezeer ook tegen het betalen zijner landgenooten gestemd, daarom niet ophoudt, de vrijwillige belasting, die reeds sedert eenige jaren ten zijnen eigen behoeve van het Iersche landvolk wordt geheven, voortdurend te innen. Er is van zijnentwege eene oproeping aan het landvolk van Ierland gedaan, houdende, dat deze belasting, die thans onder den naam van *O'Connell's schatting* wordt aangeduid, voor den 26sten October door alle ware vrienden des vaderlands behoort te worden betaald!

— Men wil uit Madrid brieven van den 1sten dezer hebben ontvangen, volgens welke dien dag bij de afgevaardigden beraadslaagd werd over een voorstel van den heer *Carrasco*, strekkende om het besluit tot reductie der schuld niet toe te passen op de Londensche cortes-bonds en dus daarvan de volle renten te betalen. De uitslag echter was niet bekend.

— In een brief uit Navarre van 27 September, door den *Times* medegedeeld, leest men:

» Er bestaat nog hoop, dat de geduchte burgerkrijg, welke gedurende de laatste tien maanden de noordelijke gewesten van Spanje geteisterd heeft, met het einde van dit jaar geëindigd zal wezen. De opperbevelhebber heeft ten laatste begonnen die maatregelen in het werk te stellen, welke in den aanvang van den veldtogt hadden moeten genomen zijn; bestaande voornamelijk in de bezetting van die valleijen en steden, waaruit tot dusverre de opstandelingen onderstand getrokken hebben, waardoor zij genoodzaakt worden zich in de wouden en gebergten van Navarre op te houden, hetgeen gedurende den winter, die hier zeer gestreng is, niet mogelijk is. Gedurende de laatste dagen heeft de staat van zaken een ander aanzien verkregen. De gemeenschap, die vroeger door de opstandelingen, tusschen Vittoria, Pampeluna en Madrid gestremd was, is thans open. De opperbevelhebber ontvangt dagelijks berigten van zijne regering, even als de rapporten van de verschillende afdeeling des legers. Bovendien beginnen de opstandelingen, die van plaats tot plaats gejaagd worden, ontevreden over hunne aanvoerders te worden; er heerscht veel desertie onder hen. » Hierna wordt gesproken van den schrik, dien de [illegible] onder deze vervolgde krijgslieden verspreid heeft, en van het verkeerd stelsel van de Carlisten om hunne tegenstanders onmeedoogend over den kling te jagen; iets hetgeen [illegible], blijkens andere berigten, evenzeer, zoo niet sterker, aan *Rodil* en zijne partij te laste gelegd wordt. Dezelfde brief spreekt er van, dat de pretendent in den nacht van den 26, nabij Eugui, bijkans gevangen was geraakt; doch hij was het gelukkig ontsnapt. Intusschen wordt hij meer in het naauw gebragt, en afdeelingen troepen, waren uitgezonden, om hem in verschillende rigtingen te achtervolgen. Mogt hij eventueel in de handen zijner vervolgers vallen, zoo is zijn leven, blijkens deze berigten, niet buiten gevaar, daar de troepen van *Rodil* zeer op hem verbitterd zijn. De generaal is naar Pampeluna vertrokken, ten einde de [illegible] der Koningin in de omstreken dier stad, welke door de nederlaag van de kavallerie der Christinos, onder *Carondelet*, eenigzins achteruit gegaan waren, te herstellen. De Carlisten schijnen wel vermoedelijk ontmoedigd te zijn, door den zijdelingschen invloed, dien het viervoudig verbond, op de Spaansche aangelegenheden uitoefent, ten hunnen nadeele.

— Men heeft tijdingen uit de West-Indische eilanden tot het einde van Augustus, waaruit blijkt, dat toen aldaar, en [illegible] op St. Christoffel, Antigua, Grenada, St. Vincent, St. Lucia en Dominica, de rust onder de negerbevolking nagenoeg geheel was hersteld.

— De gouverneur van Oost-Indie, lord *William Bentinck*, is volgens de laatste tijdingen zeer gevaarlijk ziek.

— Ter beurze van gisteren stonden de 3 pct. geconsol. 90 5/8 a 3/4; Nederl. 2 1/2 pct. 52 5/8 a 1/4; dito 5 pct. 98 3/8 a 1/4; Spanje 56 5/8 a 57 1/2; dito (1821), 57 1/4; Portugal 81 1/4.

Letterkundig Berigt.

LEERBOEK DER AARDRIJKSKUNDE, naar 't Hoogduitsch van J. G. F. CANNABICH, door JAN J. F. WAP, Leeraar bij de Koninklijke Militaire Akademie voor de Nederlandsche Taal- en Letterkunde, Geschiedenis, enz. Eerste Deel. (Breda. W. A. OUKOOP. 1834.)

Het is bekend, dat het *Leerboek der Aardrijkskunde* van CANNABICH zeer vele en groote verdiensten heeft, en ten blijke daarvan, strekt, dat de 14de druk van hetzelve in *Duitschland* is aangevangen. Wij zouden dus geene beoordeeling van dit werk behoeven te leveren, ware het niet, dat wij, ten eerste, om de bijzondere bestemming, die de vertaler aan hetzelve wil geven, en ten tweede, om het gedeelte, de *Nederlanden* betreffende, hetwelk geene vertaling, maar een oorspronkelijk stuk is, ons daartoe verpligt vonden.

De Heer WAP wil namelijk dit werk, blijkens de voorrede, aangewend hebben als eene handleiding voor het onderwijs aan de militaire akademie. Dat het evenwel daartoe geheel en al ongeschikt is, daar, hetzelve veel bevat, dat als [illegible] kan worden weggelaten, en veel mist, hetwelk voor een militair noodzakelijk is gekend te worden, willen wij kortelijk aantoonen. Al aanstonds vindt men in eene inleiding, van 19 bladzijden, eenige algemeene opmerkingen uit de Wis-, Natuur- en Staatkundige aardrijksbeschrijving, niets meer behelzende, dan hetgeen men moet veronderstellen, dat ieder weet, die het onderwijs aan eene militaire school wil bijwonen. Niets van de inrigting en het gebruik der globes en kaarten wordt in dezelve gevonden. De Heer WAP schijnt zelf gevoeld te hebben, dat hier veel ontbrak, hetwelk voor een militair nuttig en noodig is, daar ZijnEd., in de voorrede, hen, die meer over de wiskundige aardrijksbeschrijving willen weten, verwijst tot een werkje van den Heer WILLEM VAN HOUTEN, aan welks verdiensten wij niet willen te kort doen, maar

't welk voor het onderwijs in het wiskundig gedeelte der Aardrijkskunde, zoo als wij ons voorstellen, dat dit op eene Militaire Akademie behoort gegeven te worden, verre is van voldoende te zijn. Voorts, beoogden wij bij de beschrijving der in dit deel behandelde landen, slechts eenige algemeene opgaven van derzelver natuurlijke gesteldheid, waar wij met regt eene uitvoerige beschouwing van ieder derzelve uit een natuurkundig, statistiek en militair oogpunt hadden verlangen; nergens zelfs vinden wij de linien van verdediging en de groote wegen aangegeven. De bijzondere plaatsbeschrijving, hoewel hier en daar wel iets behelzende, hetwelk een militair te pas komt, is over het algemeen te uitvoerig en bevat veel, dat bij het militair onderwijs zonde moeten uitgelaten worden, terwijl men te vergeefs zoekt naar andere bijzonderheden, voor den militair van meer belang.

De beschrijving der *Nederlanden*, bijna 200 bladzijden beslaande, is, zoo als wij reeds zeiden, geene vertaling, maar het werk des Heeren WAP. Onnaauwkeuriger stuk over ons land hebben wij zelden gezien en wij betuigen onze verwondering, dat de Heer WAP, die hier en daar nog al goede bronnen schijnt gehad te hebben, waaruit hij geput heeft, eene zoodanige slordige beschrijving heeft kunnen leveren. Niet alleen slordig, maar ook zeer ongelijkmatig is dit stuk behandeld, daar de bijzonderheden, die van de meeste plaatsen gezegd worden, niet naar een vast plan gekozen zijn. Zoo leest men b. v. bij de eene plaats eene opnoeming der kerken en andere gestichten (er dikwijls worden liefdadige gestichten opgegeven, die sedert geruimen tijd niet meer bestaan, zie onder anderen bl. 371, art. *Vianen*,) bij eene andere, welke zich ook op kerkelijke en andere gebouwen mag beroemen, wordt er zelfs met geen woord van gewaagd. Bij eenige plaatsen wordt opgegeven, dat zij kantonshoofdplaatsen zijn; bij andere, op dusdanige vermelding insgelijks regt hebbende, wordt zulks niet gedaan. Hier wordt eene kleine rivier of vaart aangewezen; daar eene grootere geheel vergeten; hier wordt vermeld, aan welke rivier of vaart eene plaats ligt, daar wordt eene plaats opgegeven, insgelijks aan eene rivier liggende, zonder daarvan te spreken; en dergelijke meer. Er is bijna geene bladzijde, of men vindt er onnaauwkeurigheden, misstellingen of drukfouten.

De opgaven van het aantal gemeenten in sommige Provincien en onderdeelen derzelve zijn dikwijls onjuist. Zoo vinden wij, bl. 293, dat *Noord-Braband*, wat het burgerlijke bestuur aangaat, in 18 *Steden* en 7 *Distriktambten* is verdeeld. Doch bij de administrative verdeeling dezer Provincie, komen slechts 10 *steden* in aanmerking, en door den Heer WAP worden er ook slechts zoovele beschreven. Op bl. 298 lezen wij dat het distrikt *Boxmeer* 20 *gemeenten* telt, in plaats van 29, die ook bij de beschrijving vermeld worden. Op bl. 317 vergist de Heer WAP zich met er neder te stellen, dat het Hoofdschoutambt *Lochem* 5 *Schoutambten* heeft, door *Dorth* als eene onderhoorigheid van *Gorssel* op te geven, terwijl het op zich-zelve staat, en *Lochem* dus 6 *Schoutambten* telt. *Zuid-Holland* wordt gezegd (bl. 349) 239 en *Zeeland* (bl. 376) 117 plattelandsgemeenten te bevatten, in plaats van 237 en 108. Het kwartier *Salland*, telt niet, volgens bl. 409, 24 en het kwartier *Vollenhove*, volgens bl. 411, 14 gemeenten, maar het eerste 21 en het tweede 12; de Heer WAP, ofschoon gezegd hebbende, dat *Salland* 24 gemeenten bevat, noemt er 23 op, hetwelk ontstaat door het afzonderlijk opgeven van *Bathmen* en *Holten*, die gecombineerd zijn, even als *Nieuwleuzen* en *Avereest*, welke ook afzonderlijk worden vermeld. Zoo behooren, bij het kwartier *Vollenhove*, *Vollenhove* en *Blokzijl* bij elkander, en *Blankenham* (niet *Blankenhan*) is eene onderhoorigheid van *Kuinre*. Op bl. 416 worden de plattelandsgemeenten in de Provincie *Groningen* tot 59 gebragt, 56 worden er slechts vermeld, terwijl het juiste getal 58 is, daar *Harkstede* eene onderhoorigheid is van *Slochteren*, en *Windeweer* niet onder *Hoogezand* behoort; [illegible] onnaauwkeurigheden [illegible].

Met getallen kan de Heer WAP [illegible] om hier een klein voorbeeld van te geven, (want alles op te noemen is volstrekt ondoenlijk) zullen wij alleen zeggen, dat wij, bl. 410, leeren, dat *Gelderland* 28 Ned. bunders aardappelland heeft; dat de toren van de *groote* of *St. Jacobskerk* te *'s Gravenhage* 135 Ned. ellen breed is; (bl. 352.) dat het welbebouwde dorp *Aduard* (bl. 418.) met deszelfs onderhoorigheden 107 inwoners heeft, (*) enz. enz.

Doch behalve *deze soort van onnaauwkeurigheid* treffen wij vele andere misstellingen aan. Zoo lezen wij op bl. 249 dat *Karel V* ten jare 1542 al de *Nederlanden* onder zijn gebied had, terwijl het genoeg bekend is, dat hij eerst in 1543 het bezit van *Gelderland* heeft verkregen. Op bl. 253 leeren wij, dat de *Oude Rijn* zich bij *Rijnsburg* in de duinen verliest, hoewel, volgens bl. 364, het kanaal van *Katwijk* den schrijver niet onbekend is; (bl. 253) dat de *Lek* zich bij *Krimpen* in de *Merwede* ontlast; (bl. 255) dat de *Krammer* (lees: *het Krammer*) onder den naam van *Greevelingen* in de *Noordzee* valt, zonder melding te maken van het *Brouwershavensche gat*; (bl. 258) dat de *Vecht* in het *Y* uitloopt; (bl. 258) dat de Hollandsche *IJssel* bij *Schoonhoven* uit de *Lek* voortkomt en in de *Merwede* valt. Ieder nu weet, dat deze rivier haren voornaamsten oorsprong neemt uit den *Vaartschen Rijn*, bij *Jutphaas* door eene sluis, den *Doorslag* genoemd, van waar het water door eene trekvaart, ter lengte van een klein half uur, [illegible] naar den *IJssel* gevoerd wordt, en dat deze rivier zich tegen over *IJsselmonde* in de *Maas* ontlast. Op bl. 263 wordt gezegd, dat bosschen in ons land *geheel* ontbreken. Wij weten wel, dat in ons Vaderland geene bosschen gevonden worden, die met de bosschen van *Duitschland* kunnen worden vergeleken, maar zoo *geheel* ontbreken dezelve toch niet. Bovendien geeft de schrijver, bl. 309, bij *Gelderland* bosschen op. Wij laten aan het oordeel van ieder over, welke verwarde denkbeelden de leerling krijgen moet, die eerst leert dat iets geheel ontbreekt, en daarna weder hoort, dat zulks het geval niet is. Verder trok het onze aandacht, dat (bl. 278) de Nederlanders, *zelfs op de verste zeeën*, de visscherij uitoefenen; dat onder de *meest bezochte* zeehavens *Veendam*, *Pekel-Aa* en *Sappemeer* behooren (bl. 279); dat de *Militaire Willems-orde* in *drie* (bl. 287) en de *Orde van den Nederlandschen Leeuw* in [illegible] klassen (bl. 288) verdeeld is; dat de heerlijkheid en het slot te *Merwede* bij *Delft* behoort. (Bl. 357.)

Doch waar zoude het heen, indien wij al de onnaauwkeurigheden die wij aantreffen, zouden willen opnoemen? Wij zullen ons dus ten slotte bepalen tot eene nadere beschouwing van het geboekte over een enkel gewest en wel over de Provincie *Zeeland*. (bl. 372–384). De Heer WAP zegt, in eene aanteekening op bl. 375, dat hij voor de beschrijving dezer geheele Provincie *met vrucht* geraadpleegd heeft het uitmuntende werk van de Heeren J. DE KANTER en J. AB UTRECHT DRESSELHUIS: de *Provincie Zeeland*. (*Middelburg* 1824). Laat ons een zien, in hoe verre men dit *met vrucht* raadplegen kunne vertrouwen, en wat men dus over de overige provincien te denken hebbe, over welke zulke goede werken, als dat der genoemde Heeren, niet bestaan.

Bl. 373 wordt gezegd, dat *Staats-Vlaanderen* het ZUIDERDEEL van het Graafschap *Vlaanderen* uitmaakt, en dat de eenige rivier, die *Zeeland* bespoelt, de *Schelde* is. Het *Krammer*, de *Greevelingen* en het *Brouwershavensche gat*, die deze Provincie van *Holland* scheiden, zijn dus, volgens den Heer WAP, een arm van de *Schelde*. Bij het vermelden der kanalen en vaarten wordt van de *haven van Zierikzee* geen gewag gemaakt, even min, bij het opnoemen der voortbrengselen, van de *rogge* en het *koolzaad*, van welk laatste men berekent, dat jaarlijks volgens gemiddelde marktprijs wel voor *f* 1,400,000 uitgevoerd wordt. Indien de Heer WAP in het geprezene werk de bijlagen, opzettelijk geschreven, om aan te wijzen, welke fouten door sommige schrijvers over dit gewest begaan zijn, gelezen had, zoude ZijnEd. de beelden voor het stadhuis van *Middelburg* (bl. 377) niet *kolossaal* noemen, daar dezelve slechts 16 palmen lang en dus niet meer dan levensgrootte zijn; indien ZijnEd. de aanteekening op bl. 87 v. h. a. w. had ingezien, zoude hij niet gezegd hebben, dat de oude voormalige *abdij* te dier plaatse was gewijd aan *onze Lieve Vrouw* en *St. Nicolaas*. In de Koorkerk te *Middelburg* vindt men niet het *graf* van den scheepskapitein JAN PIETERSZ, zoo als ons bl. 377 te kennen wordt gegeven, maar wel tegen den Zuidelijken muur van die kerk een *gedenkschrift* ter zijner eere. Evenmin is in die stad een *Athenaeum*, zoo als de Heer WAP zegt. Bij *Koninklijk Besluit* van 2 Aug. 1815 is *Middelburg* wel is waar ter vestiging van een *Athenaeum* aangewezen, doch hetzelve is tot heden toe niet tot stand gekomen. — Bij de gemeenten van het 1e. distrikt is *Serooskerke* (te onderscheiden van *Serooskerke* in *Duiveland*) en bij die van het 4e distrikt *Zuidzande* niet vermeld, terwijl *Domburg Buiten* vergeten is opgegeven te worden bij *Domburg Binnen*. Bl. 378 wordt *Arnemuiden* een *vervallen stad*, *thans een vlek*, bl. 380 *Brouwershaven voorheen een stad*, *thans een vlek* genoemd, hoewel beiden, even als *Aardenburg*, *Neuzen*, *Sas van Gent*, *Oostburg* en *IJzendijke*, die in dit stuk ook *vlekken* genoemd worden, *steden* zijn van den *2den rang*; (doch van de *plattelands steden* schijnt de schrijver geen duidelijk denkbeeld te hebben, daar zij op de eene plaats als *vlekken*, op de andere als *steden*, zonder nadere bepaling, worden opgegeven.) Bl. 379 leest men *Popperkerke* voor *Poppekerke*; bl. 380 *Strijdorpe* voor *Brijdorpe*; bl. 382 *OVerzande* voor *Oosezande*. enz. — Tot dusverre van *Zeeland*; men ziet reeds uit dit weinige met hoe veel *vrucht* de Heer WAP van het door hem geprezen werk gebruik heeft gemaakt.

Fouten in de spelling der namen vindt men bijna op iedere bladzijde. Bij het openslaan des boeks treffen wij het al dadelijk: bl. 417 *Noordelijk* voor *Noorddijk*; bl. 418 *Wiezijl* voor *Niezijl* en *Biddeburen* voor *Siddeburen*.

Deze beschrijving van de *Nederlanden* zal door den Heer WAP (zie de *voorrede*) tevens afzonderlijk worden uitgegeven, *als ware het* SLECHTS *ten behoeve van Heeren Onderwijzers*. Of dit stuk ook hiertoe geschikt zij, laten wij, na hetgeen reeds gezegd is, aan het oordeel onzer lezers over.

(*) Volgens de telling van dit jaar 1822 waren er in het dorp 1593 inwoners.

In de Effecten-Societeit te Amsterdam van Zondag 12 October, zijn de verhandelde fondsen tot de volgende prijzen omgezet. Binnenl. Werkel. Schuld 2½ pCt. 52⅞, [illegible]. Buitenlandsche: Sp. Perpet. 5 pCt. 46⅝, 7⅛, 6⅞, 7⅛; Dito 3 pCt. 29, 28⅞; Cortes 45⅞, [illegible], onbepaalde dito 44¼; Coupons 22⅝, 22, 21½, 21, 20, 19½, 19, 18½.

AANBESTEDING DER LEVERANTIE

VAN

LEVENSMIDDELEN,
BRAND- EN LICHTSTOFFEN,

TEN DIENSTE VAN HET MILITAIR HOSPITAAL TE GORINCHEM.

Krachtens autorisatie van het Departement van Oorlog en onder deszelfs nadere goedkeuring, zal, op den 15 dezer loopende maand, aan den minstinschrijvenden, ten behoeve van voormeld Etablissement, worden Aanbesteed, de Leverancie van:

a. Vleesch.
b. Wit en munitie Brood.
c. Gort en Rijst.
d. Zout, Boter, Kaarsen, Groene Zeep, } bij het Nederlandsch pond.
Bier-Azijn en Patent-Olie.
e. Roode Wijn.
f. Bier. } bij de Nederlandsche kan.
g. Steenkolen bij de 1000 Nederlandsche ponden.
h. Turf bij de 100 stuks.

Alles voor den tijd van 12 maanden, in te gaan met den 1 Januarij aanstaande, en eindigende met den laatsten December daaraanvolgende.

i. Aardappelen en Wortelen, waarvan de Leverantie een aanvang zal nemen, met den 1 November van het loopend jaar, en eindigen zal, die der Aardappelen met den 15 Julij en die der Wortelen met den laatsten Mei des volgenden jaars, zullende voor de Leverantie dezer beide artikelen moeten worden ingeschreven, bij het Ned. Mud, en daarbij tevens vermeld, het gewigt dezer maat, van ieder artikel.

Strekkende wijders, tot narigt der gegadigden:

1. Dat de voorwaarden, waarop deze aanbesteding zal plaats hebben, van heden af, des morgens van 11 tot 1 ure ter lezing en de monsters van de aan te besteden artikelen, welke daarvoor vatbaar zijn, ter bezigtiging zullen liggen in het bureau van den ondergeteekende;

2. Dat voor de artikelen, welke onder een en dezelfde letter, hiervoren zijn aangewezen, bij elkander, in een afzonderlijk billet,

zal moeten worden ingeschreven; zullende op zoodanige inschrijving, waarbij dit niet in acht is genomen, geen regard worden geslagen.

3. Dat de naam, voornamen en woonplaats van den inschrijver, mitsgaders van zijne borgen, duidelijk zullen moeten worden geschreven.

4. Dat de prijzen der inschrijvingen naauwkeurig in *schrijfletters* in *guldens en cents* en *honderdste gedeelten van cents*, moeten worden uitgedrukt, en dat de billetten, door de inschrijvers zelven, onderteekend moeten zijn.

5. Dat de billetten, behoorlijk op gezegeld papier geschreven, en verzegeld op het Bureau van het hospitaal, bezorgd, en gestoken, zullen moeten worden, in de daartoe bestemde gesloten Bus, uiterlijk des middags voor *twaalf* ure van den dag der Aanbesteding, na welk tijdstip geene inschrijvingen meer zullen worden aangenomen.

6. Dat alle billetten, welke niet in den verlangden vorm zijn ingerigt, of op ongezegeld papier geschreven, alsmede die, welke eenige bijzondere voorwaarden bevatten, die niet bij het bestek van aanneming zijn vastgesteld, buiten aanmerking gehouden en verworpen zullen worden.

7. Dat van den Wijn en het Bier door den inschrijver te gelijker tijd, met het billet van inschrijving eene of meer, behoorlijk geeachetteerde, proeven zullen moeten worden bezorgd, van de soort en kwaliteit van Wijn of Bier, welke de gegadigde aanneemt, tegen de, bij het inschrijvings-billet op te geven prijzen, te leveren; en aan welke proeven zal moeten gehecht worden, een afzonderlijk verzegeld billet, waarin de naam en woonplaats van den inschrijver zal moeten gemeld staan.

8. Dat de inschrijvers en hunne borgen van hunne gegoedheid tot het behoorlijk volbrengen der Leverantien, bewijzen van het Plaatselijk Bestuur zullen moeten overleggen, hetwelk dan eerst zal behoeven te geschieden, wanneer het zal gebleken zijn, dat hun de Leverantie is toegewezen, en, in welk geval, zij verpligt zullen wezen, binnen 24 uren, nadat hun daarvan zal zijn kennis gegeven, die bewijzen aan de Administratie van voormeld Etablissement te bezorgen, daar, bij gebreke van dien, over de Leverantie nader zal worden beschikt.

Te Gorinchem den 7 October 1834.

De Luitenant-Kolonel plaatselijke Kommandant, als fungerend Onder-Intendant, belast met het toezigt over voornoemd Hospitaal.

CLOTE.

AANBESTEDING DER LEVERANTIE

VAN

LEVENSMIDDELEN,

BRAND- EN LICHTSTOFFEN,

TEN BEHOEVE DER GARNIZOENS-ZIEKENZAAL TE BERGEN-OP-ZOOM.

Krachtens autorisatie van het Departement van Oorlog, en onder deszelfs nadere goedkeuring, zal op den 15 dezer loopende maand, aan de minst inschrijvenden, ten behoeve van voormeld Etablissement, worden aanbesteed, de Leverantie, van:

a. Vleesch,
b. Wit Brood,
c. Gort en Rijst. } bij het Nederl. Pond.
d. Zout, Boter, Kaarsen, groene Zeep,
e. Bier-Azijn en Patent-Olie } bij de Nederl. Kan.
f. Bier
g. Steenkolen bij de 1000 Ned. Ponden.
h. Turf bij de 100 stuks.

Alles voor den tijd van twaalf maanden, in te gaan met 1 Januarij aanstaande, en eindigende met den laatsten December daaraanvolgende.

i. Aardappelen en Wortelen, waarvan de leverantie een aanvang zal nemen met den 1 November van het loopende jaar, en eindigen zal, die der aardappelen met den 15 Julij en die der wortelen met den laatsten Mei des volgenden jaars; zullende voor de leverantie dezer beide artikelen, moeten worden ingeschreven bij het Ned. Mud, en daarbij tevens vermeld het gewigt dezer maat, van ieder artikel.

Strekkende wijders tot narigt der gegadigden:

1°. Dat de voorwaarden, waarop deze Aanbesteding zal plaats hebben, van heden af, ter lezing en de monsters van de aan te besteden artikelen, welke daarvoor vatbaar zijn, ter bezigtiging zullen liggen, in het Bureau van den ondergeteekende;

2°. Dat, voor de artikelen, welke onder een en dezelfde letter hiervoren zijn aangewezen, bij elkander in een afzonderlijk biljet zal moeten worden ingeschreven, zullende op zoodanige inschrijving waarbij dit niet in acht is genomen, geen regard worden geslagen;

3°. Dat de naam, voornamen en woonplaats van den inschrijver, mitsgaders die van zijne borgen, duidelijk zullen moeten worden geschreven;

4°. Dat de prijzen der inschrijvingen naauwkeurig in *Schrijfletters* in *Guldens en Cents* en *honderdste gedeelten van Cents* moeten worden uitgedrukt, en dat de biljetten, door de inschrijvers selve, onderteekend moeten zijn;

5°. Dat de biljetten behoorlijk op gezegeld papier geschreven, en verzegeld, op het Bureau van de Garnizoens-Ziekenzaal bezorgd, en gestoken moeten worden, in de daartoe bestemde gesloten bus, uiterlijk des middags voor twaalf uren, van den dag der aanbesteding, na welk tijdstip, geene inschrijvingen meer zullen worden aangenomen;

6°. Dat alle biljetten, welke niet in den verlangden vorm zijn ingerigt, of op ongezegeld papier geschreven, alsmede die, welke eenige bijzondere voorwaarden bevatten, die niet bij het bestek van aanneming zijn vastgesteld, buiten aanmerking gehouden en verworpen zullen worden.

7°. Dat van het Bier, door den inschrijver te gelijker tijd met het biljet van inschrijving, eene of meer, behoorlijk geachetteerde, proeven zullen moeten worden bezorgd, van de soort en kwaliteit van Bier, welke de gegadigde aanneemt, tegen de, bij het inschrijvings-biljet, op te geven prijzen, te leveren, en aan welke proeven zal moeten gehecht zijn, een afzonderlijk verzegeld biljet, waarin de naam en woonplaats van den inschrijver zal moeten vermeld staan;

8°. Dat de inschrijvers en hunne borgen van hunne gegoedheid, tot het behoorlijk volbrengen der leverantien, bewijzen van het Plaatselijk Bestuur zullen moeten overleggen, hetwelk echter dan eerst zal behoeven te geschieden, wanneer het zal gebleken zijn, dat hun de leverantie is toegewezen en, in welk geval, zij verpligt zullen wezen, binnen 24 uren, na dat hun daarvan zal zijn kennis gegeven, die bewijzen aan de administratie van voormeld Etablissement te bezorgen, daar bij gebreke van dien, over de leverantie nader zal worden beschikt.

Te Bergen-op-Zoom den 7. October 1834.

De Majoor fung. mil. Onder-Intendant, belast met het toezigt over de Garnizoens-Ziekenzaals,

M. WOLFER.

Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij.

DIENST TUSSCHEN

ROTTERDAM en LONDEN.

STOOMBOOT DE BATAVIER, Kapitein DUNLOP.

Van Rotterdam naar Londen.

Dingsdag 21 Oct., des middags ten 12 ure.

Van Londen naar Rotterdam.

Zondag 19 Oct., des morgens ten 10 ure.

Dienst tusschen ROTTERDAM, NYMEGEN en KEULEN.

Van Rotterdam naar Nymegen.

Woensd. 15 Oct., des morgens ten 3 ure.
Donderd. 16 „ „ „ 3 „
Vrijdag 17 „ „ „ 4 „
Zaturdag 18 „ „ „ 4 „
Zondag 19 „ „ „ 4 „
Maandag 20 „ „ „ 5 „
Dingsdag 21 „ „ „ 5 „

Van Nymegen naar Keulen.

Woensd. 15 Oct., des morgens ten 6 ure.
Donderd. 16 „ „ „ 6 „
Vrijdag 17 „ „ „ 6 „
Zaturdag 18 „ „ „ 6 „
Zondag 19 „ „ „ 6 „
Maandag 20 „ „ „ 6 „
Dingsdag 21 „ „ „ 6 „

Van Keulen naar Nymegen.

Woensd. 15 Oct., des morgens ten 6 ure.
Donderd. 16 „ „ „ 6 „
Vrijdag 17 „ „ „ 6 „
Zaturdag 18 „ „ „ 6 „
Zondag 19 „ „ „ 6 „(*)
Dingsdag 21 „ „ „ 6 „

Van Keulen naar Thiel.

Maandag 20 Oct., des morgens ten 5 ure.

Van Nymegen naar Rotterdam.

Woensd. 15 Oct., des morgens ten 10 ure.
Donderd. 16 „ „ „ 10 „
Vrijdag 17 „ „ „ 10 „
Zaturdag 18 „ „ „ 11 „
Zondag 19 „ „ „ 11 „
Maandag 20 „ „ „ 12 „

Van Thiel naar Rotterdam.

Dingsdag 21 Oct., des morgens ten 5 ure.

Dienst tusschen ROTTERDAM, ZIERIKZEE en GOES.

Van Rotterdam naar het Sas van Goes.

Donderd. 16 Oct., des morgens ten 5 ure.
Zaturdag 18 „ „ „ 5 „
Dingsdag 21 „ „ „ 6 „

Van het Sas van Goes naar Rotterdam.

Woensd. 15 Oct., des morgens ten 8 ure.
Vrijdag 17 „ „ „ 9 „
Zondag 19 „ „ „ 9 „

STOOMBOOT

WILLEM DE EERSTE,

VARENDE IN HET BEURTVEER TUSSCHEN

NYMEGEN en ROTTERDAM, Kapt. Kamp.

Door de tegenstand van het Rivier-water (en in het bijzonder voor de stad Tiel) verhinderd de gewone Dienst waar te nemen, wordt dezelve tot nadere annonce uitgesteld.

Te BREDA bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.